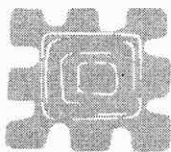


ТРОФЕЙНЫЕ КНИГИ
из библиотеки Шарошпатакского
реформатского колледжа (Венгрия)
в фондах
Нижегородской государственной
областной универсальной
научной библиотеки



Displaced books from Sárospatak Calvinist College Library (Hungary) in the collections of Nizhny Novgorod Regional Research Library : catalogue / sost. E.V. Zravleva, N.N. Zubkoj, E.A. Korkmazova. - Moskva : Rudomino, 1997. - 296 p. - ISBN 5-7380-0088-9



rendet teremt és biztonságot nyújt, elősegíti a fejlődést, az egészséges, lojális versenyt.

A szerző nagyon fontosnak tartja, hogy az új törvények előkészítésekor vegyék figyelembe a különböző országok, kultúrák társadalmi, filozófiai, sőt vallási nézeteit, szokásait, mert sokszor ezek is szerepet játszanak a szerzői jogi törvények betartásában, illetve be nem tartásában.

Ha nincs megfelelő jogvédelem, odajuthatunk – érvel a szerző –, hogy információs környezetünk, infrastruktúránk műszakilag egyre fejlettebb, dinamikusabb lesz, tartalmában viszont egyre szegényesebbé, egyre sterilebbé válik. Márpedig ez elfogadhatatlan.

M. Fülöp Géza

A Sárospataki Kollégium hadizsákmánnyá vált könyveinek katalógusa

A számunkra rendkívüli értékű könyvecske ezt a címet viseli (oroszul):

Hadizsákmány könyvek

*a Sárospataki Református Kollégium (Magyarország) könyvtárából
a Nyizsnij-novgorodi Állami Területi Általános Tudományos Könyvtár
állományában*

A katalógust a „Nytott Társadalom” Intézet pénzén készítette el és adta ki a moszkvai Idegennyelvű Irodalom Állami Könyvtára (Rudomino Könyvtár) és a nyizsnij-novgorodi könyvtár. *Soros György* rövid és diplomatikus előszavában többek között ez áll:

„Az a nehéz kérdés, hogy kit illetnek meg a más helyre átkerült gyűjtemények, csak a politikusok számára nehéz. Rég tisztázódott viszont minden, a politikától távol álló ember számára: azok a felbecsülhetetlen értékű kéziratok, könyvek és egyéb kulturális objektumok, amelyek politikai viták tárgyává lettek, az egész emberiség kincsei. Senkinek sincs joga tehát arra, hogy titokban tartsa az ilyeneket... Bárhogy alakul a más helyre került gyűjtemények sorsa – és reménykednünk kell ennek igazságos és bölcs eldöntésében – a hadizsákmánnyá vált értékek arra kell, hogy szolgáljanak, amiért létrehozták őket: hogy

Emberré tegyék az embert... Az a fontos, hogy hozzáférhetővé váltak. Ezért érdemes volt dolgozni.”

Hasonló szellemben ír a pataki gyűjtemény egyetemes kulturális értékéről, a „restitúció” problémájáról és a katalógusnak, vagyis a gyűjteményre vonatkozó információk hozzáférhetővé tételének jelentőségéről *E.Ju. Genyijeva*, az Idegennyelvű Könyvtár főigazgatója. – *Je.A. Muravjova*, a nyiznyij-novgorodi könyvtár igazgatója, a könyvek ot-tani tartózkodásának történetét írja le. 1960-ban 3 nap alatt kellett a könyvtárnak egy 900 hadizsákmány-kötetből álló szállítmányt átvennie és róla jegyzéket készítenie; a könyvek a „speciális állomány”-ba kerültek, létezésükről összesen 3 ember tudott. A „glasznosztj” idején vizsgálhatták meg ezt az állományt a könyvtár dolgozói, leltárba vették a könyveket, amelyek a ritka könyvek és kéziratok részlegébe kerültek. Az 1960 márciusi szállítmány egyébként nemcsak sárospataki könyveket tartalmazott, hanem különféle orosz könyvtárakból származó ritkaságokat is; hogy hogyan kerültek együvé, azt már nem lehet kideríteni. – *Szentimrei Mihály*, a sárospataki kollégium gyűjteményének jelenlegi igazgatója ismerteti az 1531-ben létrejött iskola könyvtárának történetét, amelynek első ránk maradt katalógusa 1623-ban készült. Leírja, hogy a gyűjtemény legértékesebb részét még 1938-ban, a csehszlovák-magyar határvillongások idején „helyezték biztonságba” Budapesten, s ez egyelőre el is veszett a könyvtár számára; a Patakon maradt anyagból egy darab sem pusztult el, hála a szovjet városparancsnok megértő gondoskodásának. – Végül *N. Zubkov*, az Idegennyelvű Könyvtár munkatársa ismerteti röviden a leírások szerkesztésének elveit és segédleteit. – A katalógust a szerzők

névmutatója és a nyomdáknak a nyomdahelyek betürendje szerinti mutatója egészíti ki.

1300 nyomtatott művet (köztük 18 ősnymotványt) tár fel a katalógus; a kötetszám jóval kisebb ennél, mert sok a kolligátum. A műveknek majd 3/4-ét egyébként a wittenbergi, utrecht, leydeni stb. egyetemeken a 16-17. században lezajlott „disputációk” anyaga teszi ki; ezek a többnyire 20-30 lapos vagy még vékonyabb füzetek is rendkívül jelentős művelődéstörténeti dokumentumok. Az ősnymotványokat sem csupán a régiségük teszi értékessé; olyanokat találunk közöttük, mint *Laskai Osvát* *Sermones dominicales-e*, vagy *Temesvári Pelbárt* *Stellarium coronae benedictae Mariae Virginis-e* – Kazinczy kézírásos bejegyzése szerint mindkettőt ő ajándékozta a pataki könyvtárnak.

A részletes leírások a magyar szakemberek számára is biztosítják az azonosítás lehetőségét, ami már azért is lényeges, mert pl. az RMNy készülő kötetében 5 olyan unikum szerepel, amelynek jelenlegi lelőhelyéről a katalógusnak köszönhetően szerezhetek tudomást. – Néhány sajtóhiba jelzi, hogy nem a latin nyelvben is otthonos magyar közegben születtek meg, bár egyébként a művek címében szereplő sajtóhibákra is felhívják a figyelmet; valószínűleg nem egyetlen tévedésük a szerkesztőknek, hogy Szenczi zsoltárainak hanau kiadását Hannovernek ajándékozták; mindez azonban nem csökkenti a katalógus roppant értékét és hasznosságát. – A magyar olvasó számára némi fekete humorral szolgál, hogy a nyomdahelyeknek mindenütt a jelenlegi nevét és csak azt tüntetik fel, így a katalógus szerint már a 17. században nyomtattak könyveket Bratislavában, és Klöss Bardejovban, Brewer Levocán, Misztótfalusi pedig Clujban működött...

Kövendi Dénes